

Bevaring og genoplivning af Immaterielt Kulturarv i Grønland: Qilaatorsorneq, Trommedans.

**Historisk og samtidig overførelse og vedholdenhed af qilaatorsorneq
(Trommedans) i Qaanaaq og Tasiilaq samt genanbringelse af
qilaatorsorneq i Nuuk.**

Sikkersoq Henriette Abelsen

Ilisimatusarfik / Grønlands Universitet

Afdeling for Kultur og Samfundshistorie

Bachelor afhandling: januar 2023

Vejleder: Kennet Pedersen

Afleveringsdato: 27.1.2023

Antal anslag: 61.608

INDLEDNING	3
PROBLEMFOMULERING	3
BAGGRUND	3
AFGRÆNSNING.....	4
<i>Tidsmæssig afgrænsning</i>	4
<i>Geografisk afgrænsning</i>	4
<i>Afgrænsning af præsentation af familier</i>	4
ETISKE OVERVEJELSER	4
METODE VALG	5
KILDER	5
KVALITATIV METODE	5
<i>Semistruktureret interviews</i>	6
INFORMANT SØGNING	6
<i>Interviews fra Nuuk området</i>	7
<i>Interviews fra Qaanaaq området</i>	7
<i>Interviews fra Østgrønland</i>	7
TEORI.....	7
QILAATERSORNEQ – TROMMEDANS DEFINITION	8
ØSTGRØNLAND (TASIILAQ OMRÅDE)	9
BAGGRUND	9
WILLIAM THALBITZER OG ELLEN LOCHER THALBITZER	9
ØSTGRØNLANDSKE TROMMEDANSERE OG FAMILIER.....	10
<i>Kûitse familien</i>	10
<i>Egon Sikivat (1941- 2009)</i>	11
MINE INFORMANTER.....	12
<i>Jakob</i>	12
<i>Gaaba Táunâjik</i>	13
<i>Karoline Josvassen</i>	13
DEL KONKLUSION	14
QAANAAQ OMRÅDET - INUGHUIT	15
BAGGRUND	15
TROMMEDANSERE OG - SANGERE I QAANAAQ OMRÅDET	16
<i>Sevkusuna Miteq</i>	16
<i>Kassaaluk Qaavigaq</i>	16
MINE INFORMANTER.....	16
<i>Inukitsoq Sadorana</i>	16
<i>Hivshu (Robert Hivshu Peary)</i>	17
<i>Nukappiannguaq Henriksen</i>	17
DEL KONKLUSION	18
NUUK OMRÅDE	18
BAGGRUND	18
AASIVIK 77-”ØSTGRØNLÆNDERE DELTAGER - TROMMEN ER TILBAGE” – HJALMAR DAHL (DAHL 2005:65).....	19
<i>Interview med Aqqaluk Lyngø</i>	19
TV, RADIO OG TROMMEDANS UNDERVISNING I 90'ERNE OG I BEGYNDELSEN AF 2000.....	20
TROMMEDANS FASTSLÅET	20
Vestgrønlandske Trommedans-sangere (Mine Informanter)	20
<i>Anda Poulsen</i>	20
<i>Nuka Alice</i>	21
<i>Varna Marianne Nielsen</i>	21
DEL KONKLUSION	22
HABITUS, FELT OG KAPITAL.....	23

OVERLEVERING OG HABITUS	23
BEVARING OG (HABITUS, FELT, KAPITAL)	24
<i>Felt</i>	24
<i>Kapital</i>	24
<i>Kulturel kapital</i>	25
DISKUSSION OM REVITALISERING AF TROMMEDANS OG ANVENDELSE	26
KONKLUSION	27
LITTERATURLISTE	29
BØGER & TIDSSKRIFT:	29
HJEMMESIDER:	30
OPTAGELSE FRA KNR:	31
YOUTUBE:	31

Indledning

Denne bachelor-afhandling undersøger overlevering og bevaring af Qilaatersorneq, trommedans i Østgrønland og i Nordgrønland fra begyndelsen af 1900-tallet indtil i dag. Samt undersøger hvordan Qilaatersorneq, trommedans blev bragt tilbage til Vestgrønland og hvordan det dyrkes i dag.

Indsamling af tilgængelige data og individuelle interviews med semistruktureret spørgsmål, benyttes for at prøve at besvare problemformuleringen.

Problemformulering

Hvordan har østgrønlændere og nordgrønlændere overleveret og vedvaret deres trommedans traditioner det sidste hundrede år og frem til i dag? Hvordan blev trommedans bragt tilbage til Vestgrønland? Og hvordan dyrkes i dag?

Afhandlingen indeholder: Indledning, baggrund, Afgrænsning, Ethiske overvejelser, Metodevalg, Teori og trommedans definition. Hver region dvs. Østgrønland (Tasiilaq området), Nordgrønland (Qaanaaq området), og Vestgrønland (Nuuk området) præsenteres og har hver sit afsnit, der indeholder historiske baggrund, præsentation af trommedansere, mine informanter og delkonklusion. Pierre Bourdieus Habitus begreb er indført i analysen af Østgrønland og Nordgrønlands empiri. Revitalisering af Qilaatersorneq, Trommedans i Nuuk diskuteres. Slutteligt, i konklusion vil jeg besvare min problemformulering.

Baggrund

Qilaatersorneq, Trommedans, blev tilskrevet som UNESCO's Menneskehedens Immaterielt Kulturarv tilbage i december 2021 (Andersen 2021). Katuarpalaaq, trommedans festival, blev ligeledes afholdt slutningen af marts 2022, i Katuaq, Nuuk (The Nordic Institute in Greenland 2022). Her deltog flere stamfrænder fra Grønland, Canada og Alaska i begivenheden, hvor der var udveksling mellem deltagerne af både praksis og viden om deres trommedans traditioner. De forskellige traditioner har hver deres egen karakter. Deltagere fra Grønland var fra Østgrønland, Qaanaaq området og Vestgrønland, der herunder ligeledes har hver deres egen trommedans stil. De to begivenheder, der højst var interessante, fik mig til at tænke, og der rejste mange spørgsmål i mig. Desuden manglede jeg et emne til mit bachelorprojekt. Efter at have snakket med flere lektorer, om valget af emnet, og hvilken fokus i emnet vil være bedst for mit bachelor-projekt, begyndte jeg at interessere mig for at undersøge,

hvordan Østgrønlandere og Inughuit fra Qaanaaq området har bevaret og overleveret deres tradition med Qilaatersorneq, trommedans under kolonitiden indtil i dag. Ydermere, vakte interessen i mig at undersøge revitalisering af trommedans i Vestgrønland.

Afgrænsning

Tidsmæssig afgrænsning

Da kolonitiden i Grønland strækker sig op til de sidste 300 år, vil mit tidsmæssigt fokus være fra år 1900 indtil i dag.

Geografisk afgrænsning

Trommedans, som Inuit udøver og som er en del af deres livsform udøves helt fra de østlige Sibirien og hele vejen til Østgrønland (Petersen, Hauser 2006). Mit undersøgelsesområde er Grønland. Dog, er hele Grønland for stort til at undersøge for en bachelor-afhandling, hvorfor det er mere passende at afgrænse undersøgelsesområderne. Idet jeg interesserer mig for at undersøge overlevering og bevaring af trommedans i Nordgrønland, og i Østgrønland, vil mine fokusområder være Qaanaaq området og Tasiilaq området. Dermed vil jeg også undersøge hvordan trommedans blev bragt tilbage til Vestgrønland, og hvordan trommedans dyrkes i dag. Imidlertid, strækker Vestgrønland sig også langs kysten, hvorfor mit fokusområde vil være Nuuk området.

Afgrænsning af præsentation af familier og enkelte trommedans udøvere har også været nødvendigt. Der er mange andre familier og anerkendte navne, der udøvede trommedans, og som bevarede og overleverede trommedanstraditionen i Østgrønland og i Nordgrønland (Qaanaaq området). Og der er mange andre trommedans-sangere i Vestgrønland udover, dem der bliver præsenteret her. Jeg har valgt at præsentere kun nogle familier og enkelte trommedans udøvere, da jeg har begrænset antal sider i denne bachelorafhandling.

Etiske overvejelser

Inden for antropologisk tilgang, er det vigtigt at overveje det etiske, da antropologiske projekter handler om relationer mellem mennesker (Bundgaard 2008:35). Dermed har jeg overvejet det etiske ved interview af mine informanter. Før interview med hver informant, har jeg sørget for at forklare informanten, at interviewet vil bruges til min bachelorafhandling, samtidig med, at jeg har forklaret dem hvad mit bachelorprojekt handler om. Jeg har forklaret hver informant, at de har ret til at være anonyme. Ydermere, er hver

informant blevet spurgt om jeg må optage interviewet, som jeg fik lov til af alle. Jeg har ligeledes forklaret dem, at interview optagelserne vil kun høres af mig, og muligvis af eksaminatoren samt censoren til min bachelorafhandling.

Metode valg

Med hensyn til indsamling af data, har jeg for det første indsamlet kildematerialer, der allerede er eksisterende, og som er relevante for min bachelorafhandling. Herunder, har jeg benyttet af etnografiske kilder, tidsskrifter, forskellige bøger, forskellige websider, YouTube, KNR TV og radio, Avis, nyhedsavis, Radioudsendelser og TV-udsendelser. Jeg har også benyttet antropologisk tilgang, en kvalitativ metode med semistruktureret interviews, hvor jeg interviewede individuelle informanter.

Kilder

Med hensyn til dataindsamling af trommedans-sangere, der ikke længere er iblandt os, har været udfordrende, da der desværre ikke findes portrætter eller bøger om de fleste trommedansere, som kunne være relevant for besvarelse af min problemformulering. Jeg har dermed indsamlet informationer, og udsagn af de afdøde trommedansere, hist og pist fra nyhedsaviser, YouTube, Tv og Radio udsendelser og lidt fra bøger.

Kvalitativ metode

Antropologer benytter bl.a. det etnografiske tilgange i deres feltarbejde. Etnografiske tilgange rummer f.eks. Kvantitativ metoder og kvalitative metoder. Inden for kvalitativ metode er der flere tilgange, der kan anvendes. Det kan f.eks. være deltagende observation, hvor man deltager i det sociale sammenhænge på forskningsfeltet. Det kan også være interviews, som f.eks. fokusgruppeinterviews, hvor man interviewer en gruppe af informanter. Ydermere, kan det ligeledes være interviews med individuelle informanter. Andre former for interviews, er semistrukturerende interviews og uformelle interviews, som er det centrale i det etnografiske feltarbejde (Bundgaard et.al 2018:183). Jeg har valgt at benytte kvalitativ tilgang, og herunder individuelle interviews, for at kunne hente viden fra de individer, der sidder med erfaring inden for trommedans, og individer, der er opvokset med trommedans i det respektive områder. Jeg synes, at det er vigtigt at dokumentere deres viden, samtidigt med, at jeg kan anvende deres viden for at besvare min problemformulering.

Semistruktureret interviews

Jeg har valgt at anvende semistruktureret interviews i mit feltarbejde med udgangspunkt i at besvare min problemformulering. Tilgangen har en fordel ved tematiske undersøgelser. Ved semistruktureret interviews, styrer etnografen mere eller mindre samtalen, og har forskellige spørgsmål og temaer, der sædvanligvis er forberedte på forhånd. Temaerne samt spørgsmålene har fokus på etnografens problemstilling og emne (Bundgaard et.al 2018: 181-184).

Informant søgning

Da undersøgelsesområderne er afgrænset til Qaanaaq, Tasiilaq, og Nuuk område og dermed ligger langt væk fra hinanden, og da nogle mulige informanter bor i dag udenfor Grønland, søgte jeg informanter ved at bruge min Facebook profil. Jeg har skrevet til det østgrønlandske Facebook forum, der hedder "Tasiilami paasissutissiineq – Tasiilaq info", og det samme skrev jeg til Qaanaaq Facebook forum, der hedder "Allagarsiivik Qaanaami". Her forklarede jeg, at jeg var i gang med at skrive et bachelor-projekt om trommedans, og spurgte herunder, om der var nogen, der var interesseret i at være informant. Det lykkedes mig heldigvis med at finde nogle, der var interesseret. Fra Østgrønland fik jeg nogle informanter via Facebook, hvorimod, det lykkedes mig at finde flere informanter, mens jeg var i Tasiilaq. Senere, har jeg afgrænset informanterne til 3 personer, som er Jakob, Gaaba Táunâjik, og Karoline Josvassen. Jeg fik 3 informanter fra Qaanaaq området, som er Nukappiannguaq Henriksen fra Siorapaluk og Inukitsoq Sadorana fra Qaanaaq. Den 3. informant er Hivshu R. Peary, som i dag bor i Sverige. Jeg har dermed kontaktet ham via Facebook Messenger, og spurgte ham, om han kunne være interesseret i at være informant, som han godkendte.

Med hensyn til informanterne fra Nuuk området, har jeg ligeledes personligt ansøgt og kontaktet dem via Facebook Messenger, hvor jeg skrev nogenlunde den samme forklaring til Qaanaaq og østgrønlandske Facebook forums. Alle var heldigvis højst interesseret i at deltage, og vil bidrage med deres viden til min undersøgelse. Jeg fik alle fire informanter, som jeg dog var nødt til at afgrænse til 3 informanter. Igen, på grund af, at jeg kun har visse antal sider at udfylde i projektet. Mine informanter fra Nuuk området er Anda Poulsen fra Nuuk, Nuka Alice fra Sisimiut og Varna Marianne Nielsen fra Nuuk.

Interviews fra Nuuk området

Interviewene med Varna og Anda Poulsen foregik i Nuuk, da vi alle bor i Nuuk. De mødte op i Ilisimatusarfik, individuelt og på forskellige datoer. Jeg interviewede Nuka Alice på telefon, da hun i dag bor i Sisimiut. Udover trommedansere, har jeg ligeledes interviewet Aqqaluk Lynge, som foregik på telefon.

Interviews fra Qaanaaq området

Interviewene med Nukappiannguaq Henriksen og Inukitsoq Sadorana foregik på telefon, hvorimod interviewet med Hivshu foregik på Facetime.

Interviews fra Østgrønland

Interviews med østgrønlandske informanter skulle også foregå, enten på telefon og eller på Facetime. Men da, det viste sig, at telefonforbindelsen til Østgrønland var dårlig i det første interview med en af informanterne, samtidig med, at sprogdialektiske barrierer vanskeliggjorte kommunikationen, besluttede jeg mig for at ansøge om bevilling af frirejse til indsamling af empiri i Tasiilaq. Jeg fik godkendt ansøgningen, og rejste til Tasiilaq i en uge.

Interviewet med Karoline Josvassen foregik på et hus, som jeg har lejet under mit ophold i Tasiilaq. Gaaba inviterede mig til hans hus, hvor hans familie var til stede, og lyttede med under interviewet. Jeg fik fat i Jakob i alderdomshjemmet, hvor jeg interviewede ham i hans værelse.

Jeg har forberedt alle mine interview på forhånd, hvor jeg skrev mine spørgsmål ned. Jeg skulle styre interviewene mere eller mindre. Nogle gange lykkedes det mig ikke at styre interviewet helt, dog, anså jeg det som en fordel for mig, idet jeg fik mere information end jeg havde regnet med, og som dermed bidrog til emnet. Med hensyn til optagelse af interviewene, har jeg benyttet mig af min egen mobil og computer. Optagelserne hjælper mig med at huske, hvad der blev sagt under interviewsamtalerne.

Teori

Jeg vil anvende sociologen Pierre Bourdieus praksis teoretisk begreb, habitus, i min analyse af østgrønlandske og nordgrønlandske feltarbejde, idet begrebet pointerer menneskenes handlinger. Bourdieu definerer begrebet som et system af dispositioner, der både er varige, men som også kan disponeres, og agerer som generative principper for menneskers

handlemåder, tænkemåder og hvordan man opfatter verden på. Individuer inkorporerer disse dispositioner ud fra deres livsbetingelser gennem deres liv og er kropsliggjorte, dvs. de sidder i kroppen som det ubevidste og som det bevidste. Her forklares menneskernes handlemåder, mentale strukturer, og individernes præferencer. Dispositionerne genskabes, fornyes og forandres i løbet af individernes liv, struktureret af sociale- og livsbetingelser. Individernes habituelle dispositioner er vedvarende, som kan forandres ved påvirkning af nye erfaringer og af forandringer i samfundet, herunder af historiske forandringer.

Qilaatorsoneq – trommedans definition

Qilaatorsoneq betyder trommedans på dansk. Der er flere kategorier eller underkategorier inden for emnet. Jeg vil forklare kun nogle af kategorierne, og jeg vil fokusere kun på de tre regioner som jeg undersøger i denne afhandling og forklares forenklet.

I Østgrønland Tivaneq forstås at danse eller at trommedanse, hvorimod Inngerneq betyder at synge. Iverneq betyder sang-duel eller trommestrid og Uaajeernej betyder maskedans. Trommesange kaldes Inngerutit, der udføres med eller uden tekst, som også kan udføres med eller uden tromme og dans.

Der er mange forskellige kategorier inden for Inngerutit. Følgende er nogle eksempler: ”Iverutit” sangduel-sange, ”Aqaatit” kær/kæle – sange til børn”, ”Serratit” trylleformularer, der bruges blandt andet til at bede og praktiseres med eller uden at synge eller nynne (Hauser 1992) (Petersen, Hauser 2006).

I Qaanaaq området Immerneq er betegnelse for trommedans-sang og dermed trommesange kalder de Immerutit. Iverneq er ikke det samme som sang-dueller som i Østgrønland. Det er Kappestrid, som praktiseres af to personer af samme køn, som skulle være sangfæller (ibid.91).

I Nuuk området, kendes kun nogle af trommesange-tekster i dag. Jeg vil bruge termen Trommedans-sang eller trommedans i denne bachelor afhandling, når jeg refererer til emnet, da min undersøgelse handler om overlevering, bevaring og genanbringelse af trommedans-sang.

Østgrønland (Tasiilaq område)

Baggrund

Østgrønlandere havde ikke haft direkte kontakt med europæerne helt frem til slutningen af 1800-tallet (Hauser 1992:14). De kendte alligevel lidt til europæerne, da nogle østgrønlandere plejede at sejle til Syd- og Vestgrønland for at handle (ibid.), hvor Vestgrønland var på mange måder og i høj grad, allerede var påvirket af europæiske indflydelse. Først i 1894 blev missionærstationen etableret i Ammassalik, under ledelse af Gustav Holm (ibid.). Derefter blev missionen igangsat i 1898 af de danske og de grønlandske præster i samarbejde med vestgrønlandske kateketer i Østgrønland. Missionen var at modvirke alle form for hedenskab, der inkluderede forbud mod trommedans-sang (ibid.). Forbud mod trommedans-sang, havde konsekvenser, hvori mange forskellige former for trommesange ikke længere dyrkes, som f.eks. Kajak sange, der blev sunget af kajakmændene, når de nærmer sig land. Disse trommesange hørte man ikke længere i 1905-1906 (Lund 2014:35). Men gennem hele 20.århundrede, og indtil i dag, flere østgrønlandske familier og nogle enkelte har bevaret og overleveret flere trommedans-sang traditioner gennem generationer.

William Thalbitzer og Ellen Locher Thalbitzer

William Thalbitzer (1873-1958), var dansk sprogforsker og antropolog, der opholdt sig i Ammassalik området sammen med sin kone, Ellen Locher Thalbitzer (1883-1956) i året 1905-1906 (Lund 2014). Ellen malede og lavede skulpturer af nogle østgrønlandere. W. Thalbitzer arbejdede med mange ting, men han har bl.a. optaget og indsamlet trommedans-sange af forskellige østgrønlandske udøvere. Han var ateist og havde en stærk holdning imod alt missionær arbejde i Østgrønland. Han var vidne til begyndelsen af kristning af østgrønlandere. (ibid.). Når østgrønlandske mænd blev døbt, måtte de klippe deres lange hår, for at ligne europæere. Dette var ydermere et symbol på, at vedkommende ikke længere var hedensk. Trommedans-sange blev skiftet ud med kirkesalmer. Nogle østgrønlandere fortalte Thalbitzer, at de holdt op med at spille trommedans, da de begyndte at læse hos præsten (ibid.59). Han og Ellen oplevede i flere omgange østgrønlandere spille trommedans-sange. På et tidspunkt, så de en dreng på ca. 5-6 år afprøver trommedans med sin egen lille tromme, hvori han havde voksne som publikum, og han efterlignede de voksnes væremåde samt spillemåde. Han var opvokset med at se Kûitse og andre spiller trommedans (ibid. 78).

Østgrønlandske trommedansere og familier

Kûitse familien

Kûitse (1876-1932)

Kûitse var storfanger og trommedans-sanger. Døbt Sejer i 1913, hvori han fik sit hedningsnavn til efternavn, Kûitse (Lund 2014). Thalbitzer fik Kûitse og Nujappik til at holde en trommestrid skuespil, hvor alle fra børn til de gamle i lejren var samlet i begivenheden, der resulterede i en rigtig sangduel mellem to kvinder (ibid.). Thalbitzer optog Kûitse spille trommedans-sang på sin fonograf (ibid.).

Vilhelm Kûitse (1898-1966)

Vilhelm var søn af Kûitse (Kristiansen 1962), og far til Anna og Anda Kûitse med hans anden hustru Milíkka Kûitse (Frank 2010). Da han var 15 år, blev han døbt i 1913 sammen med sin familie. Han fortalte, at da missionærerne kom, var de i gang med at tie og slukke trommedans-sang traditionen. Men da han var opvokset blandt folk, der praktiserede trommedans-sang og, at han allerede havde lært selv at spille som barn, havde han taget trommedans-sang til sig, og dermed var den ikke blevet brudt hos ham (Kristiansen 1962). I hans fortælling ser det ud til, at missionærerne kom op med udsagnet om, at trommedans-sang som værende ond, og kristendom som værende god, og som ikke skulle indblandes med de onde. Missionærerne skulle efter sigende endvidere havde sagt, at trommedans-sangere var syndere. Vilhelm anså ikke selv trommedans-sang som noget ondt, og forklarede at han spillede trommedans-sang når han var glad, og når personens sjæl er glad, vil han/hun begynde med at spille trommedans-sang (ibid.).

Milíkka Kûitse (1910-1990)

Milíkka har lært trommedans-sang af sin mand, Vilhelm. Hun har arbejdet for bevarelsen af trommedans-sang i sin tid. Hun har rejst i mange lande for at optræde trommedans-sang, og hun optrådte til turisterne i Kulusuk i sin tid (Sivertsen 1990:3). Hun var en af de østgrønlandere, der optrådte i Aasivik 77 med trommedans-sang. Dermed var hun med til at genintroducere og genanbringe trommedans kundskab til Vestgrønland (Dahl 2005:65). Senere har hun deltaget i Aasivik-stævner flere gange (Dahl 2005). Dermed har Milíkka haft en stor indflydelse inden for trommedanskundskaben; Ikke kun i Østgrønland, men også i Vestgrønland, samt i hele Grønland.

Anna Kûitse Thastum (1942-2012)

Anna blev født i Kulusuk. Anna, er sammen med sin bror Anda, kendt som en af de største trommedans-sangere i Grønland i deres tid. De er begge opvokset med trommedans, udøvet af begge forældrene (Langhoff 2012). Hendes far underviste hendes brødre med trommedans-sang, men ifølge Anna, vil faren ikke have at hun rører trommen, og hun forklarede ikke grundet (Frank 2010). Hun har boet i Amerika og i Danmark, og da hun flyttede tilbage til Kulusuk, indså hun, at hun ikke havde mange familiemedlemmer tilbage, og at der ikke var flere, der praktiserede trommedans. Der var kun en mand, som holdt trommedans-sang i live, nemlig hendes bror Anda (ibid.). Hun fik en tromme af en ældre dame, og senere dukkede de sange frem, som hun kendte fra sine forældre, som hun havde det i sit indre (Langhoff 2012). En dag, efter Anda optrådte for turisterne, optrådte hun, for at vise hvordan kvinderne optræder trommedans. Derefter begyndte hun med at optræde for turisterne (Frank 2010). Anna har været aktiv med trommedans, både med at optræde i begivenheder lokalt, men også nationalt. Hun har undervist trommedans både i Østgrønland og i Vestgrønland (Duus 2012). Hun har ligeledes overleveret trommedans-sange traditionen til hendes barnebarn. Anna arbejdede med at få trommedansen optaget i Unesco's uvurderlig kulturarv (Langhoff 2012).

Anda Kûitse (1951-2019)

Anda var også født i Kulusuk. Han var fanger og trommedans-sanger (Roja 2015). Han var ikke interesseret i trommedans, da han var yngre, men da der ikke var flere trommedansere i hans bygd, gik det op for ham, at de nu mangler trommedansere (ibid.). Da han var ca. 22 år gammel i 1972, optrådte de såkaldte "de sidste gamle trommedansere" i Tasiilaqs forsamlingshus. Anda var en af de mange publikummer, og sad i en af de bagerste rækker. En af dem, der optrådte råbte, og spurgte, om der var et ungt menneske, der kan holde en trommedans, og da der ikke var en eneste sjæl, der rakte hånden op, så rakte han selv hånden op og optrådte for første gang med trommedans (Platou 2017). De trommesange, han har arvet fra hans familie, videregav han ved at optræde og ved at undervise. Han har blandt andet undervist i Nuummi Peqatigiiffik Inngertartut (Kâjangmat 2015) og nationalteaterstuderene i Nuuk. (Kreutzmann 2017: (17:51-21:18)).

Egon Sikivat (1941- 2009)

Egon Sikivat, også kaldt Iiku på grønlandsk, blev født i Tasiilaq. Han er kendt i Grønland som en af de største trommedans-sanger i sin tid. Han bidrog i Sumès 3. gramfonoplade i

1976, og blev kendt både i Danmark og Grønland (Kleemann 2009). Han har rejst i mange lande for at optræde med trommedans, hvor han blandt andet har været i Japan, New York, Canada, Alaska, Finland og mange andre steder (Lyng 2001, maj). Hans første hukommelse om trommen var, da han var ca. 4-5 år gammel, gav en gammel mand ham en meget lille ægte tromme, hvor han afprøvede lidt med at slå på trommen med trommestik. Han fortæller, at da han var barn var trommedans meget mere til stede end i dag (ibid.), og de fleste bygdeboere levede som fangere. Han husker, at de gamle spillede trommedans, og at mange folk fra forskellige bygder samledes i teltlejr, når fragtskibe skulle ankomme. Og når folk samles fra en stor kyststrækning, begynder de at underholde hinanden med trommedans-sang (ibid.). Han forklarede, at det nok var derfra han lærte at spille trommedans-sang. Da han var teenager, blev han ellers tilbudt flere gange af de gamle for at undervise ham med trommedans-sang (ibid.). Dog var hans mor meget religiøs, og ville ikke have, at Egon har to religionsretninger. Som Egon forklarede, var kristendom den ”gode retning” og trommedans den ”onde retning”, ifølge hans mor. Desuden, ifølge en gammel fortælling, skulle præstens ord lige efter ankomst til Østgrønland var, at trommen tilhørte djævelen. (Rasmussen 2008, februar). Egon ærgrede sig over, at han ikke tog imod tilbuddet, idet, han mente, at hvis de gamle havde undervist ham, vil han kunne spille mange flere forskellige trommedans-sange (ibid.).

Mine Informanter

Jakob

Jakob blev født i Tiniteqilaaq i 1943. Han flyttede til Tasiilaq, da han var 17 år gammel, for at studere til købmand på KGH butiksaftningen. Han erindrer at have set hans mors søsters mand, som var en stor fanger, og som havde Umeerinneq til efternavn spille trommedans, der hvor folk plejede at holde trommedans. Dog var Jakob ikke interesseret i at spille trommedans, hvorfor han ikke plejede at følge med i de begivenheder. Dermed har han ikke lært trommedans. Han fortæller, at dengang i Tiniteqilaaq, havde bygden allerede en skole, og kristendommen var allerede betragtet som en meget vigtig religion. Præsterne var ligeledes højt respekterede. Folk i hans bygd var ikke særlige interesserede i trommedans. Men sjældent gang, var der samlinger i bygden, og når det skete, afholdte de ældre trommedans hele natten, hvor de skiftedes med at spille. Det skete sædvanligvis om vinteren, når vejret var mørkest, især på vintersolhvervsdagen. Dette skete i takt med, at de begyndte med at mangle underholdning i mørketiden. Jeg spurgte ham, om han kender til eller husker

noget, om det, der ligner som Egon fortalte om, at folk samles og spiller trommedans, når der skulle ankomme fragtskibe. Han svarede, at han ved, at folk fra bygder kommer for at handle, og de samledes fra hele distriktet, og der blev afholdt trommedans i stor stil. Jakob anser, at trommedansen blev forbudt, da kristendommen blev indført. Imidlertid, blev trommedans bevaret af de folk, som virkelig elskede det, og som holdt fast ved deres kulturelle traditioner. Jakob mener desuden, at grunden til, at trommedans ikke forsvandt var, at de gamle ikke kunne undvære det.

Gaaba Táunâjik

Gaaba blev født i Kuummiut i 1944, og bor i dag i Tasiilaq. Han fortæller, at forfædrene ikke kunne undvære trommedans, idet al underholdning skete ved trommedans. De havde ikke anden form for underholdning end det, samtidig med, at de brugte trommedanse til mange forskellige formål i deres hverdagsliv. De havde f.eks. ikke radio dengang, også omkring i 50'erne. Som hans kone forklarede, havde de f.eks. ikke Facebook dengang, og at folk var afhængige på forskellige niveau af trommedans, således som, så mange folk er afhængige af Facebook i dag. De fleste respekterede de kristne hellige dage i Gaabas barndom. F.eks. på en skærtorsdag blev hele bygden helt stille, så stille, at det føltes som om, at folk var syge. De måtte ikke noget som helst, heller ikke larme. Imidlertid, vil hans bedstefar, der aldrig syngede salmer og sange, men kun trommesange, går sommetider væk fra huset, og syngede *inngeratsiler*, som betyder at syngede lavt trommesange uden tromme. Når vinteren blev mørk, blev huset helt stille. Indtil, hans bedstefar tog trommen op, og bad om vand for at smøre indersiden af sin tromme. Derefter plejede han at bede Gaaba og hans brødre om at løbe hen til de andre huse, for at invitere visse trommesangere, så de kan syngede og spille med. Så spillede de natten lang. Han sagde, at I 1960'erne og 70'erne var der stadigvæk mange, der spillede trommedans. Især de ældre og folk fra Kuummiut. Der var mange forskellige former for trommedans-sange, der blev dyrket dengang. Nogle forældre underviste deres børn, men ikke mange. Dem der var interesseret i at spille trommedans, lærte at spille. Gaaba og hans søskende lærte ikke at spille. Dog kunne han høre trommesangene, der blev spillet som barn, når som helst inde i sit hoved. Dem glemmer han aldrig.

Karoline Josvassen

Karoline blev født i Tasiilaq i 1974. Hun opvoksede med, at hendes bedsteforældre fra sin fars side spiller trommedans. De hedder Ibbe og Gudrun Josvassen. Karoline havde ikke forestillet sig, at hun også vil begynde med at spille trommedans-sang på et tidspunkt, Da hun

var teenager, havde hendes faster ellers tilbudt hende med at undervise hende med trommedans-sang. Dengang var hun ikke interesseret, og i dag fortryder hun. Hun begyndte med at interessere sig for trommedans, da Tasiilaq skulle blive 100 år i 1994. Dengang var hun medlem af sangkoret *Inngeratsiler* (2). Robert Umeerinneq fra Tiniteqilaaq tog til Tasiilaq for at undervise i trommedans, til alle der var interesseret. Efter hun har lært trommedans, begyndte hun at undervise trommedans i fritidsundervisning både for børn, og for dem, der interesserer sig for at lære. Når familien er samlet, spiller de trommedans f.eks. juleaften eller nytårsaften. Trommedans og trommesange bliver heller ikke undværet hver nationaldag i Tasiilaq. Hun har 9 søskende, og flere af dem spiller og optræder også med trommedans.

Del Konklusion

Trommedans-sang og trommesange er blevet bevaret i Østgrønland, trods forbud og missionærernes negative indflydelse. Dette kunne være muligt, da familierne blev ved med at praktisere det, i husstande og i samfundet. Navnlige, kan Kûitse familien nævnes, som har holdt fast ved trommedanstraditionen i familien ved at praktisere det. Dermed er børnene i familien opvokset med trommedans i hjemmet, og i samfundet. Familien Kûitse har overleveret trommedans gennem generationer. Dermed, kan det siges, at familien har en stor betydning i bevarelsen af trommedans-sang gennem hele århundredet og frem til den dag i dag. Generelt, børn og unge lærte trommedans ved at se og høre gennem deres opvækst, og nogle begynder med at afprøve lidt med at optræde med trommedans allerede som børn. Herunder, kan det nævnes den dreng, der optrådte med trommedans ved at efterligne de voksnes trommedans væremåde, som Thalbitzer parret var vidnet til. Ydermere, er Egon Sikivat bemærkelsesværdigt, idet, han voksede op blandt folk i hans bygd, som praktiserede trommedans-sang, hvorfor han afprøvede trommen allerede som barn. Dog begyndte han først at praktisere det selv senere i livet. Trommedans-sang overleveres ikke kun i familierne, men tilbydes også som undervisning fra samfundsbefolkningen. Dette kunne f.eks. ses hos Egon, der fik ellers tilbudt af flere gamle trommedans-sangere fra hans bygd. Overlevering af trommedans-sang i familierne ses også hos Karoline, der opvoksede med at overvære hendes bedsteforældre, der praktiserede trommedans-sang i midten af 70'erne. Dog lærte hun trommedans-kundskaben senere fra en undervisning i samfundet. Senere tilbydes trommedans undervisning i samfundet for børn og unge, men også til dem, der er interesseret i at lære. Ligesom Anna, Anda, Egon og Karoline alle har undervist trommedans-sang i Østgrønland. Gaaba og Jakob sagde, at trommedans-sang blev formentligt bevaret, da folk

ikke kunne undvære det. Samtidig med, at trommedans-sang var en stor del af østgrønlandernes hverdagsliv, og al underholdning skete ved trommedanssang. Trommedans var populær som underholdning, da der ikke var TV og Facebook som underholdning. Slutteligt, kan det endvidere nævnes, at Egon og Jakob erindrede, at folk samledes i et sted fra forskellige bygder, og underholde hinanden med trommedans. Den dag i dag, fremvises trommedans i Østgrønland, når der er begivenheder, som f.eks. nationaldagene.

Qaanaaq området - Inughuit

Baggrund

Robert E. Peary havde en signifikant indflydelse på Inughuit, idet han introducerede blandt andet, rifler og ammunition, som Inughuit blev mere eller mindre afhængige af i 1800-tallet (Gilberg 1977: 247-248). Ellers levede Inughuit helt uafhængigt. Koloniseringen begyndte først, da Knud Rasmussen skabte sin lille privatkoloni i området i årene 1909-1910. Missionsstationen "Norstjernen" ved Uummannaq blev indviet i 1909. Ydermere, blev handelsstationen, Kap York Stationen Thule, oprettet i 1910. Det skete i samarbejde med "Den Grønlandske Kirkesag" og "Det Danske Missionsselskab" (ibid. 249-250). Knud Rasmussen havde ellers henvendt sig til den danske stat adskillige gange om at oprette en handelsstation i området, før han selv skabte kolonien, imidlertid viste staten ingen interesse (ibid. 248-249). Først i 1937 overtog den Danske stat (Grønlands Styrelse) officielt administrationen af Thule Distriktet, hvor handelsstationen samt missionsbygninger også blev overdraget (ibid.254).

Allerede i 1930'erne blev trommedans truet i området, og det var kirken, der mest var imod de gamle sange (Hauser 2010:42). TaitsiánguaK K´aerngâK fortalte i et optaget interview, at da hans far, som var shaman, besluttede at blive døbt, var det præsten der forbød hans trommesange (ibid.). Selv "uskyldige underholdningsdansen" blev forbudt af præsten, sagde Angutdluk ŪmâK i et optaget interview: "the clergy banned the drum-dancing, even the innocent entertaining dances" (ibid.). Efter missionærernes indflydelse, holdt nogle op med at udøve de gamle traditionelle sange på baggrund af, at de var indforstået med, at det var et synd at synge hedenske trommesange (ibid.43). Traditionen var i alvor truet først efter anden verdens krig, da den større musikalske indflydelse kom til stede. Det var salme sange og den

moderne musik, der især truede traditionen med trommedans- og sang (ibid.). Efter 1953 da Thule Air Base blev etableret, kunne man fx høre musik fra ude i verden (ibid.).

Trommedansere og - sangere i Qaanaaq området

Alligevel blev trommedans- og sang holdt og praktiseret af mange Inughuit, og dermed forsvandt traditionen ikke. Her har jeg også valgt at præsentere nogle af trommedansudøvere.

Sevkuvsuna Miteq

Sevkuvsuna var født i 1919. Jeg kender desværre ikke årstallet for hans død. Han voksede op blandt trommedans- og sangudøvere. Dermed kendte han til trommesange, og var selv god til det (Petrussen 1982: 28). Sevkuvsuna og hans kone var glade for at være ude på fangst, og somme tider tog de ikke hjem til Qaanaaq i lange perioder, fordi de bedst kunne lide at bo på fangststeder, hvor der var fangst dyr (ibid.).

Kassaaluk Qaavigaq

Kassaaluk blev født i Uummannaq, Dundas i 1953. Hun voksede op i hhv. Kangerluarsuk og Qaanaaq. Hun voksede op med, at hendes mor, moster og morfar, Navssâpaluk, udøvede trommedans- og sang. Hun havde ikke prøvet trommedans mens hun var barn, men hørte meget af det. Hun begyndte selv med at udøve trommedans – og sang i 1978, da hun begyndte i Tuukkaq Teatret i Jylland, og det praktiserer hun stadig den dag i dag. Kassaaluk har videreført trommedans- og sang ved at undervise sit barn og børnebørn (Lund Jensen 2016).

Mine informanter

Inukitsoq Sadorana

Inukitsoq blev født i 1952 i Kangerluarsuk, ikke langt fra Qaanaaq. I dag bor han i Qaanaaq sammen med sin kone og familie. Han fortæller, at efter kristendommen blev indført blev trommedans- og sang ikke længere dyrket i forsamlinger, men blev praktiseret i folks hjem, og at trommedans- og sang på den måde ikke blev tabt. Da han var barn, udøvede hans far, Navssâpaluk Sadorana (1907-1997), trommedans- og sang i deres hjem og han kendte til mange trommesange. Inukitsoq lærte trommedans- og sange ved at iagttage sin far udøve det igennem hans opvækst. Selv om han ikke helt lærte alle trommesange og ikke kender til lige så mange, som hans far kendte til, mestrer han nogle af trommesangene. Inukitsoq praktiserer selv trommedans i dag og viderefører traditionen til den næste

generation, ved at undervise børn, der er interesserede i Qaanaaq. Han var selv ikke rigtigt interesseret i trommedans, indtil han indså, at de gamle, som udøvede trommedans- og sang, en dag skulle væk fra jorden. Dermed vil der lige pludselig ikke ville være nogen i byen, som kunne eller ville optræde trommedans- og sang til begivenheder. Dette fik ham til at presse sig selv med at begynde på at optræde til begivenheder, og senere begyndte at undervise.

Hivshu (Robert Hivshu Peary)

Hivshu blev født i Siorapaluk i 1956. Han voksede op blandt fangere, som bibeholdt deres traditionelle levevis, og var hele tiden på fangst, og rejste til fangst områder. Derfor var de afsted i lang tid. Det var på den måde mange inughuit levede på det tidspunkt. Hans bedsteforældre praktiserede trommedans- og sang. Det var normalt, at de sang trommesange, mens de arbejdede med noget. Da han var barn, og legede med børn udenfor, kunne de synge trommesange, men kun brudstykker af trommesangen, som de har hørt fra de ældre. De ældre tilføjede resten af delene, og på den måde lærte de trommedans- og sang igennem deres opvækst. Han forklarede, at man ikke underviste dengang, ligesom man underviser på skolen i dag, hvor man sidder i klassen. De ældre var opmærksomme på, hvad børn eller unge mennesker var interesseret i at lære, og når de fandt ud af det, støttede de individets interesse. F.eks. hvis barnet eller det unge menneske interesserede sig for at lære hvordan man byggede en qajaq, ville de ældre undervise vedkommende i det, alt efter vedkommendes ønske om at lære. Hivshu understreger, at trommen dengang ikke var så meget til stede, men at de brugte alle mulige lyde, som mindede om lyden af qilaat, trommen. Det var normalt, at trommerne ikke var så synlige i stuerne, selv om folk formentligt havde en tromme derhjemme. Det er fordi, at man dengang anså trommen som noget der er linket til religion, og præsten eller kateketen fortalte befolkningen, at sådan noget ikke må bruges. Hans bedstefar viste trommedans- og sang for Hivshu, allerede da han var ung, og forklarede ham hvad det betød. Først efter året 2000, begyndte han at praktisere trommedans, da han ikke længere var tilbageholdende.

Nukappiannguaq Henriksen

Nukappiannguaq blev født i Siorapaluk i 1961. Hans familie og forfædre var trommedansere- og sangere. Han voksede op hos sine bedsteforældre. Hans bedstefar var Sevkuvsuna Miteq, som ofte udførte trommedanse- og sange. Da han var barn, sad han nogle gange på sin bedstefars skød, mens bedstefaren sang trommedansesange. Han blev ikke undervist som sådan, men de trommedanse- og sange som bedstefaren praktiserede, lærte han ved at se og

høre igennem hans opvækst. Der var flere andre ældre som udøvede trommedanse- og sange i 70'erne, end de gør i dag. Nukappianguaq forklarer, at trommedans var deres hverdag dengang, og at de underholdt hinanden med det. Han forklarer ydermere, at man f.eks. ikke havde fjernsyn til underholdning dengang. I dag er Nukappianguaq måske den eneste i Siorapaluk, som praktiserer trommedans- og sang. Han fortæller, at man ikke længere ser ældre, som praktiserer trommedans i hans bygd. Hans søn og barnebarn er interesseret i trommedans, og de lærer det fra ham. Han ønsker, at børn i bygder og i byer får mulighed for at lære trommedans- og sang, for at kunne bevare trommedanstraditionen.

Del Konklusion

Trommedans- og sang, samt trommesange er ligeledes blevet bevaret i Qaanaaq området, trods forbud og indflydelse fra missionærerne, samt indflydelse fra moderne musik. Traditionen er blevet bevaret ved at fortsætte med at praktisere det i familierne, især i husstande. Alle informanter er vokset op med trommedans- og sang. Ifølge Hivshu, kunne mange inughuit fangerfamilier være væk fra kolonierne i længere tid og opholde sig på fangststederne. Alle informanter begyndte selv at praktisere trommedans- og sang i hjemmet eller i samfundet i løbet af deres liv. Inukitsoq begyndte med at praktisere trommedans, da han indså, at der ikke var nogen i hans bygd, som kunne fremføre trommedans til beghivenheder. Han ville ikke have, at traditionen forsvandt. Nukappianguaq praktiserer i dag trommedans- og sang i hjemmet.

Nuuk Område

Baggrund

Brugen af tromme og trommedans forsvandt i Vestgrønland under kolonitiden. Der var forbud mod tromme-sang, udstedt af missionærerne. Der blev indført straf for overtrædelse af forbuddet, idet trommedansere blev straffet ved at blive nægtet f.eks. offentlig økonomisk hjælp (Hauser 1992:117-118). Tromme-sang var anseelig ophørt i centrale Vestgrønland omkring år 1900. Trods missionærernes indflydelse, nogle familier holdt og erindrede gamle traditionelle sange, både tekster og melodier (ibid.). Vestgrønlandske traditionelle tekster blev bevaret til den dag i dag, dog blev nærmest alle melodier akkulturerede til europæisk (ibid. 118-122). Danske missionærer og herrnhuterne havde også påvirket Vestgrønlandske sange og musiktradition, med deres europæiske salmer, der også blev oversat til grønlandsk (ibid.). Og i begyndelsen af 1900-tallet central Vestgrønland var præget af poetisk og musikalsk selvudfoldelse, der bl.a. var anledning til skabelse af national følelse og patriotisme, som var

inspireret af den europæiske postromantisme (ibid.). Man begyndte at skrive sange og salmer og salmesang var populær. Trommedans-sang traditionen blev skriftet ud med europæiske sange og salmer (ibid.). Senere i 70'erne rockmusik var populær i størstedelen af Grønland, og slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne trommedans-sang i Vestgrønland var ikke eksisterende.

[Aasivik 77-"Østgrønlændere deltager - Trommen er tilbage" – Hjalmar Dahl \(Dahl 2005:65\)](#)

Aasivik betyder sommerplads eller sommerlejr (DAKA). Aasiviit er flertal dvs.

sommerboplads, og det er steder hvor folk holdt stævner i gamle dage, for bl.a. at handle, udveksle viden, og for konfliktløsning. Man holdt Aasiviit stævner også under kolonitiden, indtil handelsstationer blev anlagte (NKA, Aasiviit). Det nye Aasiviit stævner, der startede i 1976, handlede mere om kulturel, politisk og identitet dannelse. I begyndelsen af 70'erne var Grønland præget af politiske bevægelser, af ungdomsoprør og af søgen efter både identitet og kulturelle rødder. Det var grønlandske unge studerende i Danmark, der mest var aktørerne i de bevægelser, hvor det skete i takt med andre forskellige politiske bevægelser der skete verden rundt. Mange aktørerne kom hjem til Grønland og hjembragte, de bevægelser, der ledte blandt andet til at Aasiviit, blev indført, og som blev holdt hvert år indtil 1996.

[Interview med Aqqaluk Lyngø](#)

Aqqaluk Lyngø, som var medstifter af Aasiviit, og som var med til at planlægge Aasivik 77, sagde, at mange grønlandere ikke længere var interesserede i deres egen kultur og traditioner. Dette kunne f.eks. ses, at for nogle unge grønlandere i Vestgrønland blev kajakroning et skældsord, idet man sagde "gå ud og ro i kajak", som skældsord. Aasivik 77 der blev holdt i Qullissat, gik ud på, blandt andet, at skabe forum til diskussion, om politik og om Grønlands fremtid, og ikke mindst fremvisning af grønlandsk kultur (Dahl 2005: 58).

Østgrønlændere var inviteret til Aasivik 77. Og 13 østgrønlændere deltog i begivenheden. De fremviste kajakroning, miniature kajakredskaber, og østgrønlandske gamle fortællinger blev fortalt (ibid.65.). Tre af deltagerne var trommedans-sangere, som var; Milíkka Kûitse, Gudrun Erdak og Tobias Tukula. De optrådte trommedans ved åbningsceremonien. De skabte en historiske begivenhed, for trommen og trommedansen var bragt tilbage til Vestgrønland. Senere Nordgrønlændere fra Thule området deltog også i Aasiviit (Dahl 2005). Trommedans afholdtes og forblev i Aasiviit, og har siden spredt sig til resten af kysten (Dahl 2005:61).

Trommedans fremvisning i Aasiviit vakte stor interesse hos mange grønlandere i hele Grønland.

Tv, Radio og trommedans undervisning i 90'erne og i begyndelsen af 2000

Gennem årene, kunne man se og høre trommedans begivenheder på tv og radio i hele Grønland. Der var stor interesse i Aasiviit hos journalisterne og dokumentaristerne. Samt interview med enkelte trommedansere bliver vist på KNR. I 90'erne var Pauline Lumholt, meget aktiv med både at selv praktisere trommedans og at undervise børn og unge i vestkysten med både østgrønlandske og inughuit trommedans traditioner. Egon Sikivat, Anna Kuitse Thastum og Anda Kuitse underviste også østgrønlandske trommedans-sange i Vestgrønland, primært i Nuuk. Endvidere, underviste Hivshu inughuit trommedans i Vestgrønland. Selv om brugen af trommen og trommedans var tilbage i Vestgrønland, udøves det med primært importerede østgrønlandske og nordgrønlandske (Qaanaaq område) trommedans traditioner i 90'erne og i begyndelsen af 2000.

Trommedans fastslået

Trommedansere fra hele Grønland mødtes under trommedans Seminar i 2014 i Nuuk, og trommedanssituationen i Grønland blev diskuteret. Her blev det fastslået, at alle kan bruge trommedans; Østgrønlandere, Nordgrønlandere og ligeledes Vestgrønlandere (Sørensen 2014). Seminaret blev ledet af Varna Marianne Nielsen, Anda Poulsen, Ari Poulsen Rasmussen og Leif Emanuelsen (UNESCO). Senere, samme år, Nuummi Peqatigiiffik Inngertartut, en forening for trommedans-sang i Nuuk blev etableret, som stadigvæk er aktiv i dag. Foreningen går ud på, at alle trommedans-sang stil bliver dyrket. Samt, at trommedans-sang bliver betydeligt, gendyrkes i Vestgrønland. Men også, at gamle traditioner fra Østgrønland og Nordgrønlandske traditioner fra Qaanaaq området bliver dyrket og bevaret. Her har forskellige trommedansere fra hele kysten undervist trommedans, herunder Anda Poulsen, der praktiserer trommedans på vestgrønlandsk, David Manumina fra Qaanaaq området, Anda Kûitse, Varna Nielsen og mange andre.

Vestgrønlandske trommedans-sangere (Mine Informanter)

Anda Poulsen

Anda Poulsen blev født i Kangeq i 1960. Han flyttede til Nuuk i 1972 for at gå på folkeskolen. I dag bor han i Nuuk. Han opvoksede ikke med trommedans. Da han var barn i 60'erne, var der ingen trommedansere i Kangeq, og ingen nævner emnet. Men ileqqorsuutit,

/'folkeviser', aqaatit/'kæleviser', og sange hørte han meget dengang. Han fortæller, at nogle folkeviser- og sange fra Kangeq, der blev sunget og udøvet, viste sig at stamme fra gamle 'inngerutit'/trommesange. Han kender f.eks. hans bedstefars kæleviser til Anda, der hedder "Anda ajorami, oqatserineq ajorami", der betyder "Anda gør ikke, taler ikke", og han praktiserer den selv i dag med trommedans-sang. Han fortæller også, at nogle af de gamle folkeviser er børnesange i dag. For eks. "usiarpoq, usiarpoq", viste sig også, at den blev sunget af folk fra Kangeq. Anda synger og danser med tromme til børn som underholdning. Anda praktiserer trommedans-sang med andre vestgrønlandske sange, blandt andet ukuarluarisa. Han praktiserer trommedans-sang på kun vestgrønlandsk og ikke på østgrønlandsk eller på nordgrønlandsk.

Nuka Alice

Første gang Nuka Alice hørte nogen spille trommedans var på radio hos hendes bedstemor, da hun var barn. Det viste sig, at trommedanseren hun hørte på radio, var Milikka Kûitse fra Kulusuk, der optræder i Aasivik 77 i Qullissat. Senere så hun Egon Sikivat, der spiller trommedans på fjernsynet. Hun så nogen spille trommedans for første gang med sine egne øjne, da Katuaq blev åbnet i 1997, da Anna Kûitse og nogle børn fra Østgrønland optrådte ved åbningsceremonien. Hun var meget begejstret for hvad hun så. Dermed da Kommuneqarfik Sermersooq tilbyder en trommedans undervisning på aftenskole i 2009, begyndte hun straks at tilmelde sig til undervisning. Pauline Lumholt var underviser og hun underviste både Østgrønlandsk og Nord-grønlandsk trommedans, derfor kender Nuka Alice lidt til begge stil. I dag optræder hun hverken Østgrønlandsk eller Nord-grønlandsk. Hun praktiserer trommedans på vestgrønlandsk. Hun laver selv egne nye trommesange og tromme-sangtekster og udøver det med tromme og dans. Hun genanbringer trommen og dans til Vestgrønland, simpelthen ved at bruge trommen med dans og praktiserer den med egne sange og tekster. Hun er blevet selvstændig i januar 2022, og kun fokuserer på Trommedans. Det vigtigste i hendes arbejde er at normalisere Trommedans. Hun har en arbejdslegat fra Kunstfonden, og er i gang med at lave nye trommesange. Hun underviser ved siden af, i musikskolen Serravik, og i Knud Rasmussens højskole samt i aftenskole. Hun underviser elever med nordgrønlandske sange i første omgang, og senere laver de selv trommesange.

Varna Marianne Nielsen

Varna blev født i Tasiilaq, men opvokset i Nuuk. Hun og hendes familie plejer at tage til Tasiilaq for at holde ferie og for at være sammen med familie gennem årene. Som voksen har

hun boet i Tasiilaq et par gange. Hun søgte selv de erfarende trommedansere i Tasiilaq for at lære trommedans-sang. En kendt trommedans-sanger, og som er hendes grandkusine, Thomasine Umeerinneq, har lært hende trommedans-sang på østgrønlandsk. Varna har undersøgt sine østgrønlandske rødder, der dyrkede trommedans, som hun stadigvæk undersøger i dag. Hun har stort kendskab til generelt om østgrønlandske trommedans-sang, og hun har arvet trommesange, der er videreført i hendes familie i generationer, hvor nogle af dem kun familien kender til. Hun udøver trommedans -sang, både generelt på østgrønlandsk og de der traditionelt overført i hendes familie fra Østgrønland. Udover det, hun praktiserer trommedans på vestgrønlandsk, og udvikler trommedans med at bruge andre musikinstrumenter og elektroniske instrumenter. Hun mener, at det er vigtigt at bevare de østgrønlandske trommedans-sangtraditioner, således som hun anser, at udvikling af trommedans-sang ligeledes er vigtigt. Hendes mål er at normalisere trommedans-sange, ligesom fx man bruger salmer.

Del Konklusion

Trommen og trommedans i Vestgrønland forsvandt under kolonitiden, og var ikke eksisterende i 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne. På det tidspunkt var mange grønlandere ikke længere interesseret i egen kultur, hvor trommedans anses som skammeligt og kajakroning var kun skældsord af nogle unge grønlandere. Grønland var præget af politiske bevægelser, ungdomsoprør, samt søgen efter både identitet og kulturelle rødder i 70'erne. Unge studerende i Danmark, der mest var aktører i de bevægelser, tog hjem til Grønland, og skabte bl.a. Aasiviit, der blev holdt fra 1976 til 1996. Østgrønlandere var inviteret til Aasivik 77, hvor trommen og trommedans blev bragt tilbage til Vestgrønland af Milíkka Kúitse, Gudrun Erdak og Tobias Tukula. Senere trommedansere fra Qaanaaq området deltog i Aasiviit og trommedansen forblev i Aasiviit, og spredte til resten af kysten. Gennem 90'erne og i begyndelsen af 2000, trommedans i Vestgrønland undervises og dyrkes primært både på østgrønlandsk eller nordgrønlandsk. Først senere begyndte nogle at dyrke trommedans på vestgrønlandsk, dermed at genanbringe trommedans til Vestgrønland.

Trommedans dyrkes forskelligt i Vestgrønland i dag på vestgrønlandsk. Anda dyrker trommedans-sang ved at bruge vestgrønlandske gamle trommesange og trommeviser, der er blevet til sange og til børnesange. Han dyrker også en gammel aqaat (kælevise), der tilhørte hans bedstefar, som han har arvet. Nuka Alice laver sine egne trommetekster og trommesange på vestgrønlandsk, og dyrker dem med tromme, dans, og sang. På den måde

genanbringer hun trommedans-sang til Vestgrønland. Varna dyrker trommedans både på østgrønlandsk og på vestgrønlandsk. Hun udvikler trommedansen ved at bruge andre musikinstrumenter og elektroniske instrumenter.

Habitus, Felt og Kapital

Overlevering og habitus

Formålet med at bruge disse begreber er at undersøge forskellen på de trommedansere som erhverver sig trommedans færdigheder. Forskellen lægger primært i, at nogle lærer trommedansen fra barnsben af, og som dermed har været en del af deres primære socialisering, måtte andre lære sig trommedanstraditionen senere i livet ved at erhverve sig færdighederne, som en del af deres sekundære socialisering. Bourdieus habitus begreb går ud på, jo tidligere du lærer noget, desto dybere stikker det i kroppen. Dermed behøver småbørn f.eks. ikke at lære grammatik, når de tilegner sig deres modersmål.

Pierre Bourdieus praksisteoretisk begreb, *habitus*, er et system af dispositioner, som f.eks. er vaner, smag, væremåder, normer, personlige og egenskaber (Larsen, Pedersen 2011). Disse styrer individets handlemåde, tænkemåde og hvordan man opfatter verden på. Disse dispositioner lærer man fra omgivelserne, som f.eks. af forældrene, familierne og fra sociale sammenhænge gennem livet eller over tid (Larsen, Pedersen 2011). Videre er dispositionerne ifølge samme kilde kropsliggjorte dvs. at de ligger i kroppen som det ubevidste, men også som det bevidste over tid, vedvarende men foranderlig (ibid.159-160, 221:222, 295:296). Dvs. Habitus handler om menneskenes handlemåde, mentale struktur, og individernes præferencer. Og de dispositioner der er indlejret i kroppen, agerer strukturerende for de enkeltes sociale praksis, som f.eks. livsstil og praksisformer(ibid.).

Det betyder, at børn eller individer lærer forskellige former for væremåder, vaner, smag, livsstil og praksisformer gennem deres opvækst og dermed gennem livet. De lærer fra omgivelserne, fra forældrene, fra familien og fra samfundet. Børn efterligner forældrenes væremåder. Som f.eks. det, der er normalt at praktisere gennem opvækst, er det højst sandsynligt, at de også bliver praktiseret af næste generation.

Der er en stor fællestræk over for overlevering og bevaring af Qilaatorsoneq, trommedans-sang mellem østgrønlandere og inughuit fra Qaanaaq området. Idet trommedans er blevet overleveret gennem familier og gennem samfund. Det er blevet praktiseret af forældrene,

bedsteforældrene og medlemmerne af samfundet, hvor børn er vokset op med at se og høre trommedans i deres omgivelser. Nogle børn har efterlignet måden de voksne praktiserer trommedans på, og de begyndte at praktisere trommedans-sang traditionen i løbet af deres liv. De trommedans-sangere fra Østgrønland og fra Qaanaaq området har ikke haft så meget behov for at tænke over, hvordan man spiller trommedans, da de allerede har lært det fra barnsben af. Hvorimod, trommedansere i Vestgrønland har måttet lære sig at spille trommedans senere i deres liv, gennem praksis og over tid. Alle mine informanter fra Vestgrønland har ligeledes dette som fællestræk.

Bevaring og (habitus, felt, Kapital)

Individernes habituelle dispositioner, er vedvarende, der også kan forandres, og de forandres ved påvirkning af nye erfaring og af forandringer i samfundet, her f.eks. af historiske forandringer (Larsen, Pedersen 2011: 159-160, 221:222, 295:296).

Udover Habitus, har Pierre Bourdieus udviklet *Felt* begrebet og *Kapital* begrebet. Habitus, felt og kapital fungerer dynamisk med hinanden.

Felt

Felt er et centralt analytisk begreb, som Bourdieu definerer således: ”som en konfiguration af objektive relationer mellem forskellige positioner” (Larsen, Pedersen 2011:159). Individet, der råder over for adskillige former for kapital, har adgang til specifikke fordele og privilegier, der gælder inden for givet felt (ibid.). Bourdieu mener, at vores samfund er opdelt i felter, hvor selve feltet er et socialt netværk eller en social verden, hvor der eksisterer en socialrelation mellem en gruppe af aktører inden for et bestemt givet felt. Som regel, et givet felt har en række regler inden for et bestemt netværk. Inden for feltet, er der som regel en magtkamp, f.eks. for anseelse, position og mm. Der er nogen, der har mere anseelse inden for et bestemt felt end andre, på baggrund af individets mængde kapital og kapitalformens høj status.

Kapital

Bourdieu's kapitalformer er opdelt i fire: *Kulturel kapital*, *social kapital*, *økonomisk kapital* og *symbol kapital*. Begrebet anvendes om magtrelationer i individuelle og sociale sammenhænge (Larsen, Pedersen 2011). Her vil jeg kun fokusere på kulturel kapital.

Kulturel kapital

Kulturel kapital handler om kropsliggjorte kapitalformer, som er immaterielle ressourcer, som f.eks. omgangsformer, færdigheder og vidensformer, der også kaldes informationskapital, kognitive og mentale strukturer (ibid.295-296). Det er habituelle dispositioner og principper, som man indlejrer i kroppen gennem tid fra den sociale verden man befinder sig i. Det kan f.eks. være, familierne, uddannelserne, osv. Det er væremåder man indlærte fra sociale sammenhænge. Kulturel kapital indebærer også kulturelle goder, som f.eks. bøger, musikinstrumenter, kunstværker, teknologiske ressourcer mm. (Larsen, Pedersen 2011). Et eksempel er, hvis man er opvokset med bøger, har man som regel større viden end dem, der ikke er vokset op med bøger. Institutionaliseret kapitalformer, som handler om bestemte kompetencer, som f.eks. titler, uddannelses beviser, medaljer mm. ”Høje” institutionaliseret kapitalformer førte til anerkendelse af det givne felt.

Da missionærerne kom til Østgrønland og til Thule området, introducerede de den nye form for social verden, som er kristendom, religionen og kirken. I det nye felt var det præsterne og kateketerne, som havde en større magtposition. I dette felt var der en regel, som gik ud på at afvise trommedans-sang traditionen. Da nogle af østgrønlandere begyndte at gå i kirken, holdt de op med at praktisere trommedans traditionen, på grund af, at den ikke var accepteret i dette felt.

Magtposition om hvad der er accepteret og ikke accepteret kæmpes mellem aktørerne inden for givne felt. Vilhelm, der blev døbt i 1913, blev ved med at spille trommedans til trods for, at det ikke var accepteret i den kirke han blev døbt i. Han var medlem af kristendom religionen, der stærk ikke ønsker, at trommedans praktiseres. Imidlertid, fortsat han sin praksis med trommedans. Det samme gælder for andre trommedans-sangere. Dermed har de således bevaret trommedans-sang traditionen.

En af trommedansernes væsentlige kulturel kapitalform, er trommen. Normalt, har østgrønlandere og nordgrønlandere fra Qaanaaq området, haft adgang til trommen. Hvorimod, vestgrønlandere måtte højst sandsynligt finde eller købe en tromme for at kunne komme i gang med at spille trommedans. Dermed har østgrønlandere haft en større chance for at kunne blive trommedansere, eller kunne blive bedre til at blive trommedansere.

Et andet eksempel er den grønlandske identitet og den kulturel opvågning, der skete i 1960'erne og 70'erne, efter Aasiviit begyndte i Grønland. De gamle grønlandske traditionelle færdigheder, som f.eks trommedans gik fra at blive set ned på, til at være stærkt efterspurgt. Dette er et eksempel på et felt om dannelsen af trommedansen i Grønland, som omstilles fra at være gammeldags og "tilbagestående", til at blive mere accepteret i befolkningen, og endda højt anset i Grønland.

Diskussion om revitalisering af trommedans og anvendelse

Qilaatorsorneq/Trommedans-sang i Nuuk området revitaliseres forskelligt blandt mine informanter. Anda Poulsen anvender gamle folkeviser, sange og egne kælesange som trommesange, hvorimod Nuka Alice skriver sine egne sange og bruger sin tromme til at udføre sangene med en traditionel stil. Derudover, videreudvikler Varna traditionen med at skabe nye lyde med trommen, blandet med nutidens musikalske tendenser, såsom elektronik, samtidig med, at hun bevarer og anvender de traditionelle østgrønlandske trommesange særskilt. Revitalisering af trommedans i Vestgrønland kan dermed siges at være genskabelse, bevarelse samt nyskabelse, som mine informanter udfører med deres trommedans i dag. Det kan diskuteres, om hvorvidt trommedansen er kommet tilbage til sin oprindelige form eller ej. Dog kan vi konstatere, at der må have været mange trommedans-sange, der er gået tabt under undertrykkelsen i kolonitiden i kristendommens navn. Dette kan ses ud fra udsagn af nogle trommedansere, der fik lært traditionen som voksne, og som ikke fik alle trommedanssangene lært fra deres område, som de ældre i deres bygder ellers tilbyd, da de var yngre.

I tidsskriftet "Revitalisering af inuitiske tradition i Grønland" skriver Johansen, at der er forskel på interesse og anvendelse af praktisering af traditioner, om det er genoptagelse eller fortsættelse af den gamle tradition (Johansen2019). Hendes informanter, som hver har genoptaget trommedans-sang, har forskellige forhold til trommedans, som enten kulturel eller religiøstfænomen (ibid. 48). Nogle af hendes informanter anser sig selv som kulturformidlere, som også gav udtryk for at kulturformidlingen som værende en del af identitet. Hvorimod et par af hendes informanter anvender trommedans med religiøse formål (ibid.).

"Tromme- og maskedans har været anvendt både til rituel brug såvel som underholdningsformål. I den rituelle praksis har trommedansen været central i forhold til åndemanerens ånderejser, idet trommedansen bringer shamanen i en trancetilstand og hidkalder hans hjælpeånder (ibid. Bind 1 16, bind 2 31)(Johansen 2019)."

I gamle dage strakte anvendelsen af trommedansen sig helt fra underholdning til trommestrid (Hauser 2010). I dag anvendes trommedansen også som underholdning i samfundet, imidlertid, anvendes det i lige så høj grad som identitets markør, hvor trommedansen inkluderes i begivenheder og ceremonier. Dette kan f.eks. ses ved konstituerende samling af Inatsisartut d. 23. april 2021, hvor Múte Bourup Egede blev valgt til formand for Naalakkersuisut efter valget i 2021 i Grønland. Her blev der afholdt en ceremoni, hvori der blev holdt trommedans-sang ved åbningsceremonien (Lindstrøm 2021).

Konklusion

Trommedans-sang og trommesange er blevet bevaret i Østgrønland og i Qaanaaq området, trods forbud og missionærernes negative indflydelse. De har overleveret trommedans-sang traditionen internt i familierne ved at praktisere det såvel i deres husstande, således også i samfundet. Herunder, lærte børn og unge trommedanstraditionen generelt ved at se og høre det i deres omgivelser gennem deres opvækst. Nogle børn begyndte med at afprøve lidt med at optræde med trommedans allerede som børn, og efterlignede de voksnes trommedans væremåder. Senere begyndte de selv med at praktisere traditionen, og overlevere det til næste generation på samme måde som forrige generationer har gjort. Trommedans-sang overleveres ikke kun i familierne, men tilbydes også som undervisning i samfundet. Dermed kan jeg konkludere, at trommedanstraditionen blev bevaret i Østgrønland og i Qaanaaq området ved at blive kontinuerligt praktiseret af familierne internt, men også af befolkningsmedlemmerne gennem hele 1900-tallet indtil i dag trods forbud. Trommedans var en stor del af deres liv, og var populær som underholdning.

Pierre Bourdieus habitus begreb, forklarer, at gennem vores opvækst, lærer vi væremåder, livsstil mm. fra vores forældre, familie og fra samfund. Det vi har lært gennem opvækst, er indlejret i vores krop, i det ubevidste og beviste. Dermed behøver vi ikke at tænke over det, vi gør til hverdage. Eksempelvis, har de fleste trommedansere lært trommedans-sang gennem deres liv, og dermed har det været naturligt for dem at tage trommedans til sig.

Trommen og trommedanstraditionen i Vestgrønland forsvandt under kolonitiden, og var ikke eksisterende i 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne. Det var vestgrønlandske unge ildsjæle, og som på det tidspunkt var en del af politiske bevægelser, som stiftede det nye Aasiviit, der inviterede trommedans-sangere fra Østgrønland som det første. Østgrønlandske trommedansere skulle opvise de gamle grønlandske kulturer og traditioner. Det var Milikka

Kûitse, Gudrun Erdak, og Tobias Tokula, der kom med deres østgrønlandske trommedans-sang traditioner til Vestgrønland i Aasivik 77. De genintroducerede trommedanstraditionen til vestgrønlandere, som har mistet deres under kolonitiden.

Gennem 1990'erne og i begyndelsen af 2000, var der undervisning af trommedans langs vestkysten i Grønland, hvor der blev primært undervist og dyrket østgrønlandsk og/eller nordgrønlandsk trommedans. Først senere, begyndte nogle at dyrke trommedans-sang på vestgrønlandsk, og blev dyrket forskelligvis af aktørerne.

Ifølge Johansen, er der er forskel på interesse og anvendelse af praktisering af traditioner som en genoptagelse eller forsættelse af den gamle tradition. Nogle af hendes informanter anser sig selv som kulturformidler, hvorom kulturformidlingen anses som en del af en kulturel identitet, hvor nogle af hendes informanter anvender trommedans med religiøse formål.

I dag anvendes trommedans-sang såvel som underholdning i samfundet, men således også som identitets markør, hvor trommedansen inkluderes i begivenheder og ceremonier.

Litteraturliste

Bøger & Tidsskrift:

Bundgaard, Hanne et.al. (2018) ”Antropologiske Projekter” En grundbog.

Dahl, Hjalmar (2005) ”Aasivik”. Inuit isumasioqatigiiffiat.

Gilberg, Rolf (1977) ”En arktisk handelsstation i >>ingenmandsland<<”. TIDSSKRIFTET GRØNLAND. Nr.9-10. s.247-254.

Hauser, Michael (1992) ”Traditional Greenlandic Music”.

Hauser, Michael. Petersen, HC (2006) ”Kalaallit inngerutininik atuinerat”.

Johansen, Sidse Birk (2019) ”Revitalisering af inuitisk tradition i Grønland”. Etnopartikulær nichereligion eller New Age-tendens med globalt udsyn. Tidsskrift.

Larsen, Steen Nepper & Pedersen, Inge Kryger (2011) ”Sociologisk Leksikon.

Lund, Ole (2014) ”Dagbog Østgrønland 1905-06”. William Thalbitzers originale dagbog og fotografier fra Ammassalikområdet. Redigeret af Ole Lund.

Petrussen, Amandus (1989) ”Tunumiit inngiitaat”. Kujataata Naqiterivia.

Petrussen, Amandus (1982) ”Inugssuit ingmerutait”. Kalâdlit-Nunane naketerisitsissarfik.

Hjemmesider:

Andersen, Nina Vivi M. (2021, december 15.) ” Qilaatersorneq optaget på UNESCOs immaterielt kulturarv”. Sermitsiaq.

<https://sermitsiaq.ag/node/234127>

DAKA (Kalaallisut-qallunaatut, qallunaatut-kalaallisut).

<https://iserasuaat.gl/daka/>

Kâjangmat, Josef (2015) ” Peqatigiiffik inngertartut Nuummi USK-mi sungiusartut pulaarpavut”, Nunatsinnit 13.10.2015. KNR.

<https://www.youtube.com/watch?v=L9FqPUQRTFM>

Kleemann, Louise M (2009, Januarip 16-at) ”Egon Sikivat er død”. KNR.

<https://knr.gl/kl/node/129248>

Lindstrøm, Merete (2021, april 16.) ”IA Præsenterer Naalakkersuisut i dag”. Sermitsiaq.

<https://sermitsiaq.ag/node/228685>

NKA ”Aasiviit” <https://da.nka.gl/immateriel-kulturarvsfortegnelse/aasiviit/>.

Platou, Karline (2017, March 10), ”Tunumiutinngerutaanikinngertartoq Anda KûitsiNunattaIsiginnaartitsisarfianiuunnugunalunaaqutaqarfineq-marlungutNunattaisiginnaartitsisarfianitakutitsissapput”, Nanoq Media.

(<https://nanoqmedia.gl/kl/nyhed/anda-kuitse-2/>).

Sivartsen, Jakob (1990) ”Vi har mistet en stor trommedanser”, Atuagagdliutit, Nr.15, side 3.

Timarits.is.

<https://timarit.is/page/3825082#page/n1/mode/2up>

Sørensen, Vivi (2014, May 30). Den grønlandske tromme diskriminerer ikke. Sermitsiaq.

<https://sermitsiaq.ag/kl/node/167726>

The Nordic Institute in Greenland (2022, Marts 31.) ”Katuarpalaaq – Lyden af trommer”.

<https://napa.gl/da/katuarpalaaq-lyden-af-trommer/>

(2022, december 14.) “Årets Ildsjaele blev hyldet”

<https://sermersooq.gl/da/2022/12/aarets-ildsjaele-blev-hyldet/#/>

Optagelse fra KNR:

Kristiansen, Ulloriannguaq (1962),” Eqqaamasalikkersaarneq, imm.1&2”,

Guutimitnalusuunermittkuisimasunngornermut. KNR.

YouTube:

Frank, Ivalo (2010),” Echoes”. Greenland echoes Grönland.

<https://www.youtube.com/watch?v=gRq-dXt5Rag>

Kreutzmann, Nathan (2017)” Qanorooq 02.03.2017”, KNR news nutaarsiassat.

<https://www.youtube.com/watch?v=Aq7wJE6kMIQ>

Kâjangmat, Josef (2015)” Peqatigiiffik inngertartut Nuummi USK-mi sungiusartut pulaarpavut”, Nunatsinnit 13.10.2015. KNR.

<https://www.youtube.com/watch?v=L9FqPUQRTFM>

Lynge, Erna (2001, Maj),”Egon Sikivat”, Kulturi. Kalaallit NunaataRadioa, Greenland, KNRTV, YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=pjJBZ5WehJE>

Rasmussen, Kenneth (2008, februar),”Inngertartoq EgonSikivat”, piorsarsimassuseq, isuma tv. <http://www.isuma.tv/piorsarsimassuseq/inngertartoq-egon-sikivat>

Roja, Joel et al. (2015, december 9.) ”Kulusuk” Nowness. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=BcKaEECM0UY>

